

Η Αναπαράσταση της 23 ης Μαρτίου 1821 τότε και τώρα

/ [Γνώμες](#)

• Αρχιμανδρίτου Φιλίππου Χαμαργιά, Πρωτοσυγκέλλου Ιεράς Μητροπόλεως Μεσσηνίας

Ο μήνας Μάρτιος είναι για την πόλη της Καλαμάτας, μήνας εορτασμού, ιστορικής μνήμης και ευθύνης, αλλά και προετοιμασίας, τόσο για τον εορτασμό της Εθνικής Εορτής της Ελληνικής Επανάστασης της 25ης Μαρτίου 1821, όσο και του τοπικού εορτασμού της Απελευθέρωσης της Καλαμάτας, που γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 23 Μαρτίου, επειδή στις 23 Μαρτίου 1821 οι Έλληνες επαναστάτες κατέλαβαν την πόλη από τους Οθωμανούς, γεγονός που θεωρείται από τα πρώτα μεγάλα γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Οι εκδηλώσεις γίνονται κυρίως στην Πλατεία 23ης Μαρτίου και στον Ιστορικό Ιερό Ναό των Αγίων Αποστόλων Καλαμάτας.

Ως Πρωτοσύγκελλος της Ιεράς Μητροπόλεως Μεσσηνίας και Εκκλησιαστικός Τελετάρχης κατά τις μεγάλες εορτές και επετείους, από την πρώτη ημέρα της

ανάληψης των καθηκόντων μου, ανέτρεξα σε ιστορικά αρχεία και ντοκουμέντα, προκειμένου να αποκτήσω μια πλήρη εικόνα των τελουμένων κατά τις τιμητικές και εορταστικές εκδηλώσεις αυτών των ιστορικών γεγονότων.

Ένα από τα πρώτα και αδημοσίευτα, έγγραφα, που ανέσυρα από το Ιστορικό Αρχείο της Ιεράς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, είναι και το πεντασέλιδο έγγραφο, διά γραφομηχανής, του μακαριστού Μητροπολίτου Μεσσηνίας Χρυσοστόμου Α' (Δασκαλάκη), το οποίο τιτλοφορείται "ΟΔΗΓΙΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΚΡΙΒΗ ΕΚΤΕΛΕΣΙΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 23ης ΜΑΡΤΙΟΥ" και φέρει χρονολογία 1961, συνταχθέν λίγες ημέρες προ του αιφνίδιου θανάτου του, επισυμβάντος την 16η Απριλίου 1961, αποκτώντας συγχρόνως έναν ιδιαίτερο συμβολισμό και αφήνοντας τις Οδηγίες αυτές παρακαταθήκη στις επόμενες γενεές.

Η ανάδειξη, του ιστορικού τούτου εγγράφου, πραγματοποιείται προκειμένου να θυμηθούν οι παλαιότεροι και να μάθουν οι νεότεροι, τόσο την, με θρησκευτική ευλάβεια, τήρηση των οδηγιών, όσο και την αθρόα συμμετοχή των κατοίκων από την εποχή εκείνη.

Η λεπτομερής καταγραφή και παράθεση των οδηγιών αυτών, μας θυμίζει, πρόσωπα, τοπωνύμια, ακόμα και κτίρια της εποχής εκείνης, εκ των οποίων άλλα παραμένουν αναλλοίωτα έως σήμερα, ενώ άλλα θυσιάστηκαν στον βωμό της ανάπτυξης και εξέλιξης. Ασφαλώς σήμερα δεν υπάρχουν, ούτε το φωτογραφείο Κεχάεφ, ούτε τα καταστήματα του Δαμηλάτη, του Τσιντέα, το βιβλιοπωλείο Μανίνου, ούτε τα κηπάρια επί της Πλατείας 23ης Μαρτίου, υπάρχουν όμως άνθρωποι που εργάστηκαν σε αυτά, που συναντήθηκαν, που τα έζησαν.

Όπως επίσης σήμερα δεν υπάρχουν τα Γυμνάσια Αρρένων και Θηλέων, το Εκκλησιαστικό Φροντιστήριο, ούτε και ο Τελετάρχης Μαστρογιαννόπουλος. Υπάρχουν όμως πολλοί εκ των αποφοιτησάντων από αυτά και διδαχθέντων την Ιστορία χωρίς παραμορφωτικούς φακούς.

Διακρίνουμε επίσης ορισμούς και λέξεις, οι οποίες ίσως να φανούν άγνωστες στους σημερινούς νέους, όπως π.χ. "το κοντόν" που αναφέρεται στο κοντάρι της Σημαίας ή η φράση "με μέτωπον κατά μεσημβρίαν" που σημαίνει "κοιτώντας προς τον Νότον".

Αίσθηση προκαλεί επίσης η λεπτομερής πρόβλεψη, της ώρας, του τόπου που θα πρέπει να στέκονται όλοι, ακόμα και του μέτρου απόστασης του ενός από τον άλλον. Μια εικόνα ευταξίας και μεγαλοπρέπειας, όχι εντός ενός επιβλητικού κτιρίου ή μιας αίθουσας εκδηλώσεων, αλλά στην πλατεία, στους δρόμους, στα πεζοδρόμια, παντού!

Τιμώντας λοιπόν την ιστορική μνήμη, την διάθεση συμμετοχής και το πατριωτισμό των ανθρώπων τότε, παραθέτουμε αυτούσια αντιγραφή, σε μονοτονικό σύστημα γραφής (προς διευκόλυνση του ηλεκτρονικού Τύπου), αντί του πολυτονικού του πεντασέλιδου εγγράφου, και ευχόμαστε να βρει μιμητές και σήμερα.

ΟΔΗΓΙΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΚΡΙΒΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΙΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 23ης ΜΑΡΤΙΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑ 1961

Ώρα 2μ.μ.: Το Γυμνάσιον θηλέων (παραλαβή Σημαίας) δέον να ευρίσκειται προ της Νομαρχίας. Παραλαβή Σημαίας και αναχώρησις ώρα 2.25, συνοδευομένη υπό αντιπροσωπείας ένοπλων δυνάμεων, του κ. Δημάρχου, του Δημοτικού Συμβουλίου, καθώς και της Φιλαρμονικής Δήμου.

Ώρα 2.45 μ.μ.: Άφιξις πομπής εις χώρον επάρσεως και παράδοσις Σημαίας προς έπαρσιν εις δυο φουστανελλοφόρους, οι όποιοι δέον να ευρίσκωνται επί τόπου ως φρουροί του κοντού από της 2.15 μ.μ.

Επίσημοι Ώρα 2.40 μ.μ. δέον να ευρίσκωνται εις χώρον πρό της Προτομής Πετρόμπεη και επί του καταστρώματος τής πλατείας διά την έπαρσιν, λαμβάνοντες θέσιν μερίμνη του Τελετάρχου κ. Μαστρογιαννοπούλου εις απόστασιν 5 μέτρων από του κηπαρίου.

Η μπάντα της Μεραρχίας την 2.15 μ.μ. δέον να έχη λάβη θέσιν βορείως και πρό της Προτομής του Ν. Πολίτου προς απόδοσιν τιμών εις επισήμους.

Η μπάντα του Δήμου θα παιανίση την έπαρσιν, λαμβάνουσα θέσιν δεξιά του κηπαρίου Πετρόμπεη.

Μετά την έπαρσιν: Αιμαθήτριάι αποχωρούν διά τής οδού Αναγνωσταρά εν παρατάξει, παραμένουν δε οι δύο φουστανελλοφόροι ως φρουροί της Σημαίας, τοποθετούμενοι ένθεν και ένθεν του κοντού μεμέτwpον προς μεσημβρίαν.

Οι φιλοξενούμενοι πρόσκοποι των αντιπροσωπειών Περιφερειών Πελοποννήσου θα τοποθετηθούν προς παρακολούθησιν του προγράμματος πρό του περιπτέρου του κηπαρίου Ν. Πολίτου και παραπλεύρως μπάντας Μεραρχίας.

Η χορωδία του Γυμνασίου Θηλέων πρέπει να λάβη θέσιν εις δεξιόν του κηπαρίου Πετρόμπεη επί του πεζοδρομίου πρό Καταστήματος ψιλικών Οικονομάκου, όπου και θα παραμείνουν μέχρι τέλους της αναπαραστάσεως όποτε θα αποχωρήσουν διά της οδού Υπαπαντής εις χώρον συντάξεως προς παρέλασιν.

Ο Κλήρος και το Εκκλησιαστικόν Φροντιστήριον μετά της Εικόνας, δέον να έχη αφιχθή και λάβη θέσιν 5 λεπτά πρό της επάρσεως επί του καταστρώματος της πλατείας δεξιά της Προτομής Πετρόμπεη με μέτωπον προς, τονκοντόν. Άμα τω πέρατι της επάρσεως θα προωθηθή μέχρι του Ναού, θα τοποθετήση την Εικόνα έξωθι της μεσημβρινής θύρας και εις το δεξιόν αυτής και θα λάβη θέσιν παρατάξεως ένθεν και ένθεν της οδού μερίμνη του Εκκλησιαστικού Τελετάρχου.

Οι επίσημοι μετά την έπαρσιν θα ακολουθήσουν τον Σεβασμιώτατον και θα λάβουν θέσιν αι μεν πολιτικάί αρχαί εις το δεξιόν, έξω του Ναού μέρος, αι δέ στρατιωτικοί εις ταριστερόν. Εντός του Ναού θα εισέλθουν μόνον: Υπουργοί, Νομάρχης, Βουλευταί, Δήμαρχος, Ακαδημαϊκοί, Στρατηγοί, Πρόεδρος Πρωτοδικών, Εισαγγελεύς μετά των κ.κ. Πρωτοδικών και αντεισαγγελέων, Πρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου μετά των κ.κ. Δημοτικών Συμβούλων, Γενικοί Επιθεωρηταί Μέσης και Στοιχειώδους Εκπαιδεύσεως, Πρόεδροι Δικηγορικού, Ιατρικού και Φαρμακευτικού Συλλόγων, Διοικητής Κ.Ε.Ν.Κ., Διοικητής Χωροφυλακής, Λιμενάρχης, Διευθυντής Νομαρχίας, Πρόεδρος Εργατικού Κέντρου, οι Πρόεδροι Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου και Επαγγελματικού και ο σκηνοθέτης κ. Πελ. Κατσέλης.

Μετά την τοποθέτησιν των επισήμων έξω του Ναού ή μάλιστα της Μεραρχίας αθούρως θα προωθηθή και θα λάβη θέσιν εις την αρχήν της οδού Ηφαίστου, όπου θα παιανίση το πολυχρόνιον και τον Εθνικόν Ύμνον και ακολούθως θα επανέλθη εις την προηγουμένην θέσιν της πρό του Πολίτου .

Τρισάγιον: Μετά το πέρας της δοσολογίας ο Σεβασμιώτατος επί κεφαλής του Κλήρου και των επισήμων κατευθύνεται εις τόν χώρον πρό του Πετρόμπεη. Οι επίσημοι λαμβάνουν θέσιν πρό του πρώην Καταστήματος Τσιντέα με μέτωπον προς ανατολάς, ο δέ Κλήρος έμπροσθεν του κοντού της Σημαίας.

Κατά το τρισάγιον ή μάλιστα του Δήμου εκτελεί το «Αιωνία αυτών ή μνήμη» και επακολουθούν καταθέσεις στεφάνων: α) Υπουργού εκπροσώπου Κυβερνήσεως, β) Βουλή των Ελλήνων, γ) Ένοπλων Δυνάμεων, δ) Δημάρχου (Σημείωσις: Ο Δήμος Καλαμάτας δέον να μεριμνήση διά την κατασκευήν των στεφάνων, τα οποία να ευρίσκονται επί τόπου πρό της 2 μ.μ.). Μετά την κατάθεσιν και του τελευταίου στεφάνου, η χορωδία του Γυμνασίου Θηλέων υπό την Δ/σιν του κ.

Μιχ.Παπασταθοπούλου θαεκτελέση τον Ύμνον των Προγόνων,τη συνοδεία της Φιλαρμονικής του Δήμου.

Αναπαράστασις: Ευθύς μετά τον Ύμνον των Προγόνων αρχίζει ημετάδοσις από μικροφώνου περιγραφής των Ιστορικών γεγονότων και ακολουθεί είσοδος των μπουλουκιών,τα οποία οφείλουν ναευρίσκωνται εις τους τόπους εκκινήσεώς των, έτοιμα ταργότερον την 4ην μ.μ. ώραν. Σημεία εκκινήσεως μπουλουκιών και η σειρά εισόδου αυτών ορίζονται ως εξής:

Παπαφλέσσας Όπισθεν Πανθέου και επί της οδού Νέδοντος

Πετρόμπεης: Επί της πλατείας Αγίου Νικολάου

Κολοκοτρώνης: Επί της πλατείας Υπαπαντής παρά το φωτογραφείον Κεχάεφ.

4) Παπατσώνης-Αναγνωσταράς: Επί της πλατείας Βασιλέως Γεωργίου, παρά την Προτομήν Παπαφλέσσα.

Άφιξις μπουλουκιών: Άμα τη αφίξει των επί της πλατείας 23ης Μαρτίου, τα μπουλούκια θα λάβουν τάς έξης θέσεις:

α) Παπαφλέσσας: Πρό του καταστήματος Αφών Λυμπεροπούλου. Η κεφαλή του μπουλουκιού θα σταματήσει επί της ασβεστωμένης γραμμής.

β) Πετρόμπεης: Διά της οδού Αναγνωσταρά θα προωθηθή εις την πλατείαν 23ης Μαρτίου και θα λάβη θέσιν εις τούπος των Καταστημάτων Στεφανούρη-Σμυρνιού και Αφών Δαμηλάτη και μέχρι της ασβεστωμένης γραμμής.

γ) Κολοκοτρώνης: Εις το κέντρον της οδού Υπαπαντής, πρό του καταστήματος ποδηλάτων Καπόγιαννη και μέχρι της ασβεστωμένης γραμμής.

δ) Παπατσώνης-Αναγνωσταράς: Διά της οδού Αριστομένους-πλατείας 23ης Μαρτίου θα τοποθετηθούν μέχρι της ασβεστωμένης γραμμής πρό του Βιβλιοπωλείου Μανίνου.

Οδηγίαι διά τα μπουλούκια: Μόλις φθάνει το κάθε μπουλούκι εις τον χώρο παραμονής του ο καπετάνιος θα αφίππευη με μεγαλοπρέπειαν, ενώ ένας ιπποκόμος θα κρατάη τους χαλινούς του αλόγου και έτερος θα τον βοηθή κατά την αφίππευσιν. Εν συνεχεία και αργά, αλλά με σταθερόν βήμα και αρρενωπόν παράστημα θα προχωρήει τον τόπον όπου θα αναμένη ο Κλήρος, ακολουθούμενος εις μικράν απόστασιν υπό του βοηθού ιπποκόμου του. Ο Παπαφλέσσας ο οποίος θα φθάση πρώτος, θα αφήσῃ τόν Παπα - Τούρταν να προηγηθή με τον Σταυρόν και θα πάρη ούτος θέσιν πλαγίως και εις το αριστερόν του Κλήρου. Ακολουθώς ο

Παπαφλέσσας θαπροχωρήση προς τον Σεβασμιώτατον, θασπασθή το Ευαγγέλιον και την χείρα του και θαλάβηθέσιν πλησίον τού μικροφώνου.

Ο Πετρόμπεης θαακολουθήση την ιδίαν διαδικασίαν με την εξής προσθήκην / Μετά τον ασπασμόν του Ευαγγελίου και της χειρός του Σεβασμιωτάτου θα ανταλλάξη αδελφικόν πατριωτικόν χαιρετισμόν μετά του Παπαφλέσσα και θα λάβη θέσιν παρά το πλευρόν του. Οι άλλοι τρεις οπλαρχηγοί θα πράξουν τα αυτά και έκαστος κατά την άφιξίν του θα ανταλλάσση αδελφικόν ασπασμόν μετά των άλλων καπεταναίων, ενώ οι καπεταναίοι θα μεταβαίνουν προς την θέσιν του μικροφώνου θα αφιππεύσουν πάντες οι έφιπποι και θα κρατούν τούς χαλινούς.

Πυρά: Τρία λεπτά πρό της ενάρξεως της εισόδου των μπουλουκιών θα αρχίσουν τα πυρά ομαδικά και μεμονωμένα. Εφιστάται ιδιαιτέρως η προσοχή των μπουλουκιών, όπως άμα τηαφίξει και τοποθετήσει των εις τάς προσδιωρισμένας θέσεις των παύσουν τούς πυροβολισμούς. Δι' έκαστον μπουλούκι σύνθημα καύσεως του πυρός θα είναι ηαφίππευσις του καπετάνιου ταυ.

Μετά την τοποθέτησιν των καπεταναίων πλησίον του μικροφώνου θα ψαλή υπό των Ιεροσπουδαστών και των μπουλουκιών το «Τη Υπερμάχω» καιεν συνεχεία η κορνέτα της μπάντας του Δήμου θασημάνη «Προσοχή» οπότε τα μπουλούκια θα γονατίσουν εν πατριωτική εξάρσει και σιγή καιοΚολοκοτρώνης θααπαγγείλη τον όρκον τουαρχαίου Αθηναίου. Μετά το πέρας του όρκου εγείρονται, τα μπουλούκια ζητωκραυγάζοντες (λευτεριά ή θάνατος, Τάν ή επιτάςκ.λ.π.).

Αιζητωκραυγαί δεν πρέπει να διαρκέσουν πέραν των 45 αναφωνήσεων. Εν συνεχεία καιυπόαπόλυτον σιγήν των μπουλουκιών ο Πετρόμπεης θα αναγνώση την προκήρυξίν πρός τάς ξένας Αυλάς.

Μετά ταύτα οι καπεταναίοι αργά και σταθερά θα προχωρήσουν πρός τα μπουλούκια των. Ο ιπποκόμος των θα κρατήση τούς χαλινούς και θα ιππεύσουν πάλιν μεγαλοπρεπώς. Από των θέσεων των αυτών θα παρακολουθήσουν χορούς (Καλαματιανό, Τσάμικο) που δεν πρέπει να διαρκέσουν πέραν του εικοσαλέπτου. Αφού τελειώσουν οι χοροί, αγόρια και κορίτσια θα λάβουν τάς θέσεις των εις τα μπουλούκια των και οι καπεταναίοι θα ξεκινήσουν ως ένα σώμα και με την εξής σειράν αποχωρήσεως: Κολοκοτρώνης και Πετρόμπεης μετά των μπουλουκιών των προχωρούν πρός τα άλλα δυο μπουλούκια (Παπαφλέσσα, Αναγνωσταρά-Παπατσώνη) και εις το σημείον της συναντήσεώς των τίθενται επί κεφαλής και οι πέντε καπεταναίοι και συνεχίζουν την πορείαν των διά της οδού Αριστομένουσ, οδού Αγίου Νικολάου, πλατείας Πετρόμπεη, οδού Μαυρομιχάλη, Φαρών διά ναφθάσουνπρό του Μητροπολιτικού Οίκου πρός παρέλασιν.-

Επίσημοι:

- 1) Υπουργός
- 2) Βουλευταί
- 3) Νομάρχης
- 4) Δήμαρχος
- 5) Πρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου
- 6) Δημοτικόν Συμβούλιον
- 7) Δ/ντής Νομαρχίας
- 8) Φρούραρχος
- 9) Διοικητής Κ.Ε.Ν.
- 10) Διοικητής Χωρ/κής
- 11) Γενικός Επιθ/τής Μέσης Εκπ/σεως
- 12) Επιθεωρητής Δημ. Εκπ/σεως
- 13) Πρόεδρος Δικηγορικού Συλλόγου
- 14) Πρόεδρος Ιατρικού Συλλόγου
- 15) Πρόεδρος Φαρμακευτικού Συλλόγου
- 16) Πρόεδρος Οδοντιατρικού Συλλόγου
- 17) Πρόεδρος Εμπορικού Επιμελητηρίου
- 18) Πρόεδρος Επαγγελματικού Επιμελητηρίου
- 19) Πρόεδρος Εργατικού Κέντρου
- 20) Πρόεδρος Εμπορικού Συλλόγου
- 21) Δικαστικόν Σώμα Πρωτοδίκαι-Αντεισαγγελείς-Πάρεδροι.
- 22) Δασάρχης
- 23) Νομομηχανικός
- 24) Νομίατρος
- 25) Δ/ντής Γεωργικής*Υπηρεσίας
- 26) Λιμενάρχης
- 27) Νομοκτηνίατρος
- 28) Διοικητής Πυροσβεστικής
- 29) Δ/ντής*Εφορίας
- 30) Δ/ντής Ταμείου
- 31) Επιθεωρητής Δημοσίων Υπολόγων
- 32) Επιθεωρητής Τελωνείου
- 33) Επόπτης *Εργασίας
- 34) Διοικητής Στρατολογίας
- 35) Διευθυντής Τ.Τ.Τ
- 36) Διευθυντής Τελωνείου
- 37) Έφορος Καπνού
- 38) Δ/ντής Εφοδιασμού

- 39) Πρόεδρος Φανέλλας Στρατιώτου (Κοντέα)
- 40) Λαϊκή Βιβλιοθήκη (Κουτραφούρης)
- 41) Πρόεδρος Εφέδρων Αξιωματικών
- 42) Πρόεδρος Αναπήρων και Θυμάτων
- 43) Πρόεδρος Αποστράτων Αξιωματικών
- 44) Πρόεδρος Πολυτέκνων
- 45) Πρόεδρος Θυμάτων και Παλαιών Πολεμιστών
- 46) Σχολίατρος
- 47) Δ/νταί Τραπεζών
- 48) Δημοσιογράφοι
- 49) Γυμνασιάρχαι